

Ne legyen harmadik Trianon!

A Magyarok Világszövetségének szervezésében megtartott egyeztető értekezlet állásfoglalása az alapszerződések kérdésében

A Magyarok Világszövetsége 1995. március 3-án egyeztető értekezletet tartott a Kárpát-medencében élő magyar népcsoportok szervezteinek képviselőivel, magyarországi és nyugati szakértőknek, történészeknek, politológusoknak a részvételével a készülő szlovák-magyar és a román-magyar alapszerződésről. A megbeszélésen, amelyen mintegy ötvenen vettek részt, számos kiváló elemzés, értékelés és drámai hozzászólás hangzott el. Az egyeztető megbeszélés eredményeként közös álláspont jött létre, amely az alapszerződések aláírását a magyar nemzeti közösségek autonóm intézményrendszerének a szavatolásához köti.

A tanácskozás résztvevői elsieltetnek és alkalmatlannak tartják az időpontot az alapszerződések megkötésére, mivel azok nincsenek megfelelően előkészítve. Élesen bírálták azokat a magyar kormányköröket, amelyek készek aláírni az államszerződést anélkül, hogy sikerült volna nemzeti konszenzust létrehozni a magyar nemzet e fontos ügyében. Hangsúlyozták, hogy az alapszerződések megkötésekor a magyar kormány nem hagyhatja figyelmen kívül a kisebbségben élő nemzet-részek érdekeit, ellenkező esetben az számukra a harmadik Trianont jelentené.

Csoóri Sándor, az MVSZ elnöke aggodalmának adott hangot, ha az alapszerződések kérdésében a magyar kormány rosszul dönt, annak katasztrofális következményei lehetnek a magyarság egész jövőjére nézve.

Tökés László püspök, az RMDSZ tiszteletbeli elnöke kijelentette, hogy a kisebbségek kétszeresen is érdekelték abban, hogy a magyarság ebben a kérdésben konszenzusra jusson, máskülönben újratermelődhet a korábbi állapot, hogy a magyar kisebbség mind Bukaresttel, mind pedig Budapesttel szembe kerülne.

Dobos László író, az MVSZ elnöke szerint dicséretes és elismerést érdemel a magyar kormány megbékélést szorgalmazó törekvése, a szerződések megkötésére kiszabott időtartam rövidege miatt azonban most csak rossz államszerződések lehet kötni.

Hódi Sándor túrhetetlennek nevezte, hogy az EU kettős mércét kíván alkalmazni: míg Nyugaton a kisebbségek messzemenő jogokat élveznek, és a horvátországi,

illetve a boszniai szereknek csaknem az önálló államisáig menő jogokat szándékozik biztosítani, a magyar nemzetrészeknek a kisebbségekre vonatkozó keretegyezménnyel csak morzsákat juttatna. Ezt hiba lenne államszerződéssel szentesíteni. Ha a magyar kormány a jelenlegi feltételekkel, vagyis a kisebbségi autonómiák szavatolása nélkül írja alá ezeket a szerződések, akkor szerinte összeütközésbe kerülnek a magyar állami és nemzeti érdekek.

A tanácskozáson számos javaslat hangzott el, hogy az autonómia szavatolása mellett miben látnák még a kisebbségek az államszerződések értelmét. Így pl. megfogalmazódott, hogy magyar részről elemi érdek, hogy az alapszerződések szerves részeként jelenítődjék meg a nemzeti kisebbségek kárpótlása: minden elkobzott vagyont, kulturális javakat, közművelődési intézményt vissza kell származtatni tulajdonosának. Továbbá a magyarság számára akkor lenne értelme az alapszerződések megkötésének, ha a jogszellemek orvoslása és a vagyonszűzármatatás mellett ezzel elejét lehetne venni a további erőszakos ki- és betelepítéseknek, mindenféle nyelvi és etnikai diszkriminációnak, a magyar intézmények megszüntetésének és kisajátításának.

A Magyarok Világszövetsége az Ukrán-magyar Alapszerződés keserű tapasztalatain okulva, melynek aláírása ellen annak idején tiltakozott, az újabb államszerződések aláírása előtt indokoltnak látja a nemzeti kisebbségek kollektív jogainak és önkormányzatának az Európa Parlament által történő törvényi kodifikálását, amely a kisebbségek jogvédelmét illetően minimális normát jelentene valamennyi európai ország számára.

Az értekezlet résztvevői a következő állásfoglalást fogadták el az alapszerződések kérdésében:

Nemzetközi példákból és Magyarország által megkötött alapszerződések tapasztalataiból nyilvánvalóvá vált az ilyen szerződések fontossága a jelenlegi európai integrációs és stabilizációs folyamatban. Az alapszerződések a stabilitási egyezmény egyik alkotóelemét képezik. Ezt a szerepet csak akkor tölthetik be, ha megfogalmazódnak bennük azok a politikai feladatok és megoldásaik, amelyek egy-egy térség stabilitását meghatározzák.

A jelenlevők reményeiket és aggodalmaikat fogalmazták meg az előkészítés szakaszában lévő magyar-román és magyar-szlovák alapszerződésekkel kapcsolatban. Magyarország szavatolja az említett országokkal közös határainak a sérthetetlenségét. Ezzel egyenrangú követelmény a határon túl élő magyar nemzeti közösségek helyzetének teljes körű rendezése. Helyeselték, hogy a magyar politika felelős képviselői ebben, az egész magyarság jövőjét érintő kérdésben kikérték a magyar kisebbségi közösségek képviselőinek a véleményét. A politikai prioritásokkal kapcsolatosan megállapították, hogy a kisebbségi közösségek helyzetének a rendezését nem szabad alárendelni más nemzetközi politikai folyamatoknak – a különböző kérdések párhuzamosan rendezendők.

A résztvevők országaik tapasztalatai alapján figyelmeztettek arra, hogy a jelenlegi román és szlovák politikai környezet nem kedvező az alapszerződések kulcskérdéseiként megjelölt feladatok együttes kezeléséhez.

A megoldás módját és keretét a létező példák és minták alapján a jelenlevők a nemzeti közösségek belső önrendelkezési jogának – a jogot megjelenítő autonómiaformáknak – a biztosításában jelölték meg. Ugyanakkor szükséges a folyamat végeredményét illető nemzetközi garanciák megjelölése, valamint az alapszerződésekben megfogalmazott tételeknek az illető országok törvénykezésébe való beépítése.

A tanácskozás során kifejeződött, hogy az alapszerződések megkötésének bármilyen mesterséges siettetése, az aláírás időpontjának nemzetközi politikai eseményekhez való kötése akadályozza az előkészítés és kiérlelés folyamatát. Rossz, elhamarkodott szerződések nemhogy szolgálnák a kijelölt célt, hanem inkább eltávolítanak tőle.

A résztvevők bíznak a magyar kormány realitásérzékében és abban, hogy szerencsésen ötvözi a rövid távú politikai folyamatokat a stabil jövőépítéssel. Amennyiben a magyar-szlovák és a magyar-román alapszerződés nem tartalmazza és nem szavatolja az illető nemzeti közösségek autonóm intézményrendszerét, a Magyarok Világszövetsége nem támogatja az alapszerződések aláírását.